

Tilsynserklæring for skoleåret 2019/2020 for Ærø Friskole:

1. Skolens navn og skolekode

Skolekode: 492001	Skolens navn: Ærø Friskole
----------------------	-------------------------------

1.1 Navn på den eller de tilsynsførende

Karin Pedersen

2. Angivelse af datoer for tilsynsbesøg samt i hvilke klasser og fag, tilsynet har overværet undervisningen, på de enkelte datoer.

Efter lov om friskoler og private grundskoler § 9 d, skal den tilsynsførende overvære undervisningen i et omfang afstemt efter skolens størrelse, svarende til mindst én hel skoledag, overvære undervisningen inden for hvert af de fagområder, som folkeskolens fagkreds naturligt kan opdeles i, drøfte indholdet af skolens undervisningsplaner med skolens leder og lærere og vurdere det anvendte undervisningsmateriales faglige og pædagogiske kvalitet.

Dato	Klasse	Fag	Fagområde	Tilsynsførende
26-11-2019	Ingen	Møde med skoleleder	Humanistiske fag	Karin Pedersen
27-11-2019	0.-9.kl	Projekt dag	Praktiske/musiske fag	Karin Pedersen
27-02-2020	Merkur 0.-1kl	fællessamling	Humanistiske fag	Karin Pedersen
27-02-2020	Mars 6.-7.kl.	Biologi	Naturfag	Karin Pedersen
27-02-2020	Jupiter 8.-9-kl-	Engelsk	Humanistiske fag	Karin Pedersen
27-02-2020	Venus 2.-3.kl.	Dansk	Humanistiske fag	Karin Pedersen
27-02-2020	Mars 6.-7.kl.	Matematik	Naturfag	Karin Pedersen
27-02-2020	Mars Jupiter	Valgfag	Humanistiske fag	Karin Pedersen

2.1 Beskrivelse af tilsynsbesøg

Ærø Friskole er en ung skole, oprettet i kølvandet på skolesammenlægningen i 2007, hvor folkeskolen i Ærøskøbing blev sammenlagt med skolen i Marstal.

Friskolen blev så etableret i Ærøskøbing Skoles gamle bygninger, der danner særdeles gode og rummelige

rammer for skolevirksomhed. Elevtallet har været støt stigende, og i dag er der 103 elever, der kommer dels fra oplandet og dels fra lokalområdet.

Som ny tilsynsførende var det vigtigt for mig at få en grundig orientering om skolens værdisæt og kultur. Mit første besøg var derfor et møde med skolens leder, hvor jeg fik en grundig indføring i skolens korte historie, og en engageret beskrivelse af den iværksætterkultur og ildhu, der stadig præger den unge skole.

Eleverne opdeles ikke i klasser, men i samlæste grupper. Merkur består af 0.-1.kl, Venus 2.-3.kl., Jorden 4.-5.kl., Mars 6.-7.kl. og Jupiter 8.-9.kl.

Forud for mødet havde jeg orienteret mig grundigt på skolens hjemmeside for at have et kvalificeret udgangspunkt for vores samtale, men også for at sikre mig, at hjemmesiden indeholdt de oplysninger, de er forpligtede til at have på siden iflg lov om gennemsigtighed og åbenhed i uddannelserne.

Hjemmesiden er under revidering, idet en helt ny beskrivelse af skolens værdisæt er undervejs, efter at lærere, ledelse og bestyrelse har arbejdet med området i et toårigt udviklingsprojekt. Delmål, slutmål, fagbeskrivelser og læseplaner er også under revision. Der udarbejdes i øjeblikket 2-årige læseplaner, som lægges op på siden, når de er færdige. Det direkte link til karakterer og overgangsfrekvens giver desværre lidt problemer.

Resultaterne af skolens evaluering og tilhørende opfølgingsplan, der udarbejdes på de pædagogiske dage i sommerferien, skal også lægges op.

Mødet sluttede med en totalrundvisning i de særdeles rummelige og velindrettede lokaler.

Dagen efter mit møde med skolelederen kom turen til besøg hos Planeterne.

Vi startede dog først kl. 7.30 med det ugentlige Personale-morgenmøde, hvor jeg blev præsenteret for alle medarbejdere og fik indblik i deres ugentlige samarbejdsform. Der blev drøftet elever og fulgt op på revideringen af det nye værdigrundlag, hvor bestyrelsen tager sig af beskrivelsen af skolens værdier, og medarbejderne beskriver kulturen. Skolens sorghandleplan blev drøftet, og den årlige juleafslutning blev gennemgået. Afslutningsvis orienterede jeg om min tilsynsplan og min tilgang til besøgene i klasserne.

Efter mødet går vi til morgensang. Alle elever er samlet i fællesrummet og elevernes opmærksomheden fanges med sprød klokkekimen, hvorefter Jinglebells synges på dansk og engelsk. En elev fylder år, og der spørges til, om han vil op og stå, eller han vil modtage sin hyldest siddende. Han vælger at sidde ned, og så synger alle skolens egen fødselsdagssang, og der råbes hurra.

Jeg har valgt en onsdag til besøg, da det er skolens fælles projektdag, hvor elever og fag kan arbejde på tværs. I dag er der fælles juleklip for alle planeter, men først afvikles fællestimen ude i klasselokalet, som en fast ugentlig start på skoledagen.

Jeg deltager hos Merkur, hvor eleverne finder deres plads i rundkredsen. Sprød klokkekimen påkalder sig elevernes opmærksomhed, og de signalerer tilbage med håndsoprækning. Herefter navneopråb, hvor der leges med bogstavlyd i navnene. "Simon Slange", "Ingeborg Ingefær" og "Anders Alligator". Så tælles antallet af børn - i dag 25, og herefter laves regnestykker ud fra tallet. Der skrives dato på tavlen og "dagens ret" læses op. Herefter starter klassemødet.

Læreren er mødeleder, og en elev fører talelisten. Der er mange punkter på dagsordenen. Bordtennisbordet er desværre flyttet, stole der bliver brugt af andre og klassens dele-ud ordning. Der finder en fin drøftelse sted, og læreren giver eleverne plads, samtidig med at der rundes af.

Herefter starter juleklippedagen, og jeg kigger ind hos Merkur, hvor læreren er i gang med grundig intro til dagens opgaver. Først en bunden opgave med velforberedte formkrav. Herefter frit valg. Eleverne foreslår at arbejde sammen med Jorden om kæmpeguirlande. Der sendes en forespørgsel op. Resultatet bliver, at man arbejder hver for sig og samler til sidst.

Jeg når omkring alle planeter og møder kæmpeguirlander, popkornsguirlander, og tørrede citrusfrugter på snor.

Så kommer dagens højdepunkt - spisepausen. På Ærø Friskole er der madordning for alle elever. I den store spisepause samles Planeterne i spisesalen, hvor dagens varme ret serveres. I dag fiskefrikadeller med hjemmelavede pommefrites og gulerodssalat. Vegetarerne får grøntsagstærte, og nogle smører sig bare en rugbrødsmad

Alt foregår i en rolig og behagelig atmosfære, og der hyggesnakkes ved bordene. I et tilstødende lokale sidder Jupiter og Merkur - de ældste og yngste elever sammen, så de store kan hjælpe de små.

Alle elever har på skift køkkentjans og hjælper med madlavning og oprydning.

Ved mit andet besøg har jeg valgt at overvære specifik fagundervisning og komme omkring de 3 obligatoriske tilsynsfag og samtidig komme ind i alle 5 grupper.

Det lykkes mig at aflægge besøg i alle grupper på nær Jorden, hvor skolens praktikant skal undervise for første gang, og derfor ikke skal have mig som tilhører.

Efter morgensang deltager jeg i flg grupper

Fællesmøde i Merkur (0.-1.kl.)

Eleverne finder hurtigt deres pladser i rundkredsen. Læreren kalder til ro med den sprøde klokke. Alle præsenterer sig med navn, adresse og fritidsinteresse. Læreren ser eleven i øjnene og siger godmorgen og nævner elevens navn. Der krydses af, tælles op og laves regnestykke på antal elever, der er tilstede og dem, der mangler. Herefter hoppeleg med træning af tabeller efterfulgt af sol- og hjerteøvelse. Morgenyoga. Til slut afklaring af, hvad der skal ske efter skoletid og hvilke lege, der inviteres ind til i frikvarteret - dans, bordtennis og puslespil.

Biologi Mars (6.-7.kl.)

Temaet er nervebaner. Læreren har elevernes fulde opmærksomhed. Der fortælles om sinusknuden myelinskeder, behov for fedtstof, og hele tiden foregår der en dialog, hvor læreren inddrager elevernes erfaringer og overvejelser. Herefter arbejder eleverne med nerver i programmet Biologi-Tjek. De skal udarbejde et projekt med fremlægning, og i lokalet står elevernes forsøgsopstillinger af respiration og fotosyntese. 2 lærere deler naturfagene biologi, geografi, fysik/kemi. Faglokalet er stort og veludstyret med opslag af lovbefalede krav

til arbejdsmiljøet.

Engelsk Jupiter (8.9.kl.)

Hver fredag hen over hele skoleåret fremlægger eleverne på skift et 5-6 minutters oplæg på engelsk. Læreren opridser status og minder om hvilke elever, der står for tur i morgen fredag Herefter arbejder eleverne videre med at udarbejde referat og finde eksempler på segregation og social pressure ud fra filmoplæg, Der arbejdes med programmet Outliners hele året , som hjælp til den kommende prøveopgave Læreren taler engelsk, og eleverne responderer på engelsk og dansk.

Dansk Venus (2.-3.kl.)

Et diktatforløb, hvor der arbejdes på 2 hold og differentieres på 3 niveauer. Herved kommer hele gruppen til at arbejde på 6 niveauer. Mens det ene hold skriver, arbejder det andet hold med arbejdsbogen Stav2 og Stav 3. Eleverne er fortrolige med arbejdsgangen, og læreren beroliger med, at fejl ikke må frustrere dem. Enkelte melder, at der ikke er øvet derhjemme, og læreren har til start haft en god snak med eleverne om diktatens indhold.

Matematik Mars (6.-7.kl.)

Der arbejdes med ligninger med 2 ubekendte. Hurtigløbere får ekstra udfordringer i programmet Matematikfessor eller i arbejdsheftet fra systemet Pirana. Eleverne arbejder således hver på deres niveau.

Lektielæsning : obligatorisk for Jorden, Mars og Jupiter.(4.-9.kl.)

Jupitergruppen træner Outlinerfremlægning af et selvvalgt typisk engelsk emne - her Tommy Hillfiger og Levis. Jorden arbejder med selvvalgt historie, division og Matematikfessor. Mars arbejder med fysik/kemirapport. Lærerne, der dækker et bredt fagligt område , cirkulerer som vejledere mellem grupperne.

Dagen slutter med valgfag, der er obligatorisk for Mars og Jupiter. Fagtilbuddet er her Krea, musik og sløjd. 7. klasse har linjefaget "Mad."

3. Foregår undervisningen udelukkende på dansk i alle fag, sprogfag undtaget?

Ja

Efter lov om friskoler og private grundskoler m.v. § 2, stk. 3 er undervisningssproget i en fri grundskole dansk, dog er undervisningssproget i de tyske mindretalsskoler tysk. § 6 a Skolens lærere skal beherske dansk i skrift og tale,

dette gælder dog ikke lærerne ved de tyske mindretalsskoler eller ved skoler, der har fået godkendt et andet undervisningssprog end dansk.

3.1 Uddybning

4. Står undervisningen inden for det humanistiske fagområde mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Efter lov om friskoler og private grundskoler § 9 d, skal den tilsynsførende, overvære undervisningen i et omfang afstemt efter skolens størrelse, svarende til mindst én hel skoledag, overvære undervisningen inden for hvert af de fagområder, som folkeskolens fagkreds naturligt kan opdeles i, drøfte indholdet af skolens undervisningsplaner med skolens leder og lærere og vurdere det anvendte undervisningsmateriales faglige og pædagogiske kvalitet.

4.1 Uddybning

5. Står undervisningen inden for det naturfaglige fagområde mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Efter lov om friskoler og private grundskoler § 9 d, skal den tilsynsførende, overvære undervisningen i et omfang afstemt efter skolens størrelse, svarende til mindst én hel skoledag, overvære undervisningen inden for hvert af de fagområder, som folkeskolens fagkreds naturligt kan opdeles i, drøfte indholdet af skolens undervisningsplaner med skolens leder og lærere og vurdere det anvendte undervisningsmateriales faglige og pædagogiske kvalitet.

5.1 Uddybning

6. Står undervisningen inden for det praktisk-musiske fagområde mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Efter lov om friskoler og private grundskoler § 9 d, skal den tilsynsførende, overvære undervisningen i et omfang afstemt efter skolens størrelse, svarende til mindst én hel skoledag, overvære undervisningen inden for hvert af de fagområder, som folkeskolens fagkreds naturligt kan opdeles i, drøfte indholdet af skolens undervisningsplaner med skolens leder og lærere og vurdere det anvendte undervisningsmateriales faglige og pædagogiske kvalitet.

6.1 Uddybning

Ved at følge Planeterne på en projektdag fik jeg en god fornemmelse af, med hvilken seriøsitet skolen arbejder med de praktiske-musiske fag, især inden for det håndværksmæssige. Det var tydeligt, at eleverne var vant til, at en kreativ opgave først var lærerdefineret for derefter at overgå til den fase, hvor eleven selv skal skabe og benytte sig af de indlærte teknikker. Alle skolens lokaliteter bærer præg af, at det praktisk-musiske er en vigtig del af skolens kultur, ligesom musikken tydeligvis har en central placering i skolens hverdag.

7. Står elevernes standpunkt i dansk mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

7.1 Uddybning

Af den undervisning, jeg overværede, er det min klare fornemmelse, at elevgruppens standpunkt står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Af afgangsprøverne i 2019 fremgår det, at eleverne det år har opnået et karaktergennemsnit, der inden for alle 4 danskdiscipliner ligger på niveau i forhold til elever med samme socioøkonomiske baggrund.

8. Står elevernes standpunkt i matematik mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

8.1 Uddybning

Eleverne i Mars(6.-7.kl) udviste god forståelse for matematikfaget, og det er mit indtryk, at deres standpunkt lever op til det, der forventes i folkeskolen-

Karaktergennemsnittet ved afgangsprøverne 2019 ligger på niveau i forhold til elever med samme socioøkonomiske baggrund. Stærkest på færdighedsdelen - uden hjælpemidler.

9. Står elevernes standpunkt i engelsk mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

9.1 Uddybning

Jeg oplevede eleverne som meget engagerede og med stor lyst til at udtrykke sig, og det er mit indtryk, at deres standpunkt lever op til det, der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Gennemsnittet ved afgangsprøvens i 2019 ligger på niveau i forhold til det forventede.

10. Fører skolen til prøve i historie?

Ja

10.3 Uddybning

Har ikke overværet historieundervisning i år.

11. Står skolens samlede undervisningstilbud ud fra en helhedsvurdering mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen

Ja

11.1 Uddybning

Ærø Friskole har ikke valgt den traditionelle struktur i opbygningen af det samlede undervisningstilbud. Fagudbuddet følger for en stor del fagudbudet i folkeskolen, men indeholder desuden fag/aktiviteter i Planeterne, som medvirker til at skabe skolen egen profil. F.eks fællestimer, ugentlig projektdag, yoga/massage, trivsel, fortælletime og drama. Der pågår i øjeblikket en udarbejdelse af 2-årige læseplaner, samt fagbeskrivelser i disse fag

Klasseopbygningen er også anderledes, idet der arbejdes med 5 planeter. Disse 5 grupper benævnes konsekvent ved planetens navn, og klassebegrebet udviskes. Lærerne har udarbejdet mål og værdier for den enkelte planet ud fra elevgruppens udviklingstrin.

Qua de fine lokaleforhold, er der plads til, at undervisningen kan varieres og eleverne har mulighed for at arbejde i forskellige samarbejdsrelationer.

Specialundervisningen foregår i et tæt og givtigt samarbejde med PPR i Svendborg, og der er afsat resurser til deletimer, således at eleverne tilgodeses med undervisning i mindre grupper

Eleverne arbejder hjemmevant med IT, og lærer/elevkommunikationen foregår via Skoleblogs. Forældrekontakten sker via mail.

12. Forbereder skolen efter sit formål og i hele sit virke eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre?

Ja

12.1 Uddybning

Opbygningen af Ærø Friskole , dens værdi sæt og hele kultur er baseret på frihedsbegreberne, og som besøgende oplever jeg tydeligt, at medbestemmelse og medansvar ligger som et grundelement i hele skolens daglige virke.

13. Udvikler og styrker skolen elevernes demokratiske dannelse?

Ja

13.1 Uddybning

Tegn;

I fællestimen hos Merkur(0.-1.) oplevede jeg , hvorledes læreren på fineste vis indarbejdede og understøttede eleverne i at mestre demokratibegreberne og give dem redskaber til at agere i demokratiske processer. Der var mødeledelse, ordstyreopgaver, problemformuleringer og problemløsninger , efterfulgt af tilkendegivelser via særlige håndtegn. Altsammen tilpasset elevernes formåen.

14. Udvikler og styrker skolen elevernes kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder?

Ja

14.1 Uddybning

I skolens tilgang til eleverne oplever jeg en adfærd, som er med til at udvikle og understøtte elevernes respekt og forståelse for disse rettigheder - små såvel som store.

Der tales i en respektfuld og rolig tone. Der spørges ind til , om eleven har lyst til at være i centrum ved fødselsdagssangen. Ved lærergruppens snak om fremtidig aflåsning af faglokaler bliver løsningsforslaget , at eleverne skal medinddrages i en løsning af problemet. Lærerne er åbne over for den demokratiske samtale.

15. Er der kønsligestilling på skolen?

Ja

15.1 Uddybning

En helt naturlig fornemmelse af ligestilling mellem drenge og piger fornemmes i skolens virke og bestyrkes yderligere af elevrådets vedtægter, der opfordrer til at vælge både en pige og en dreng som repræsentanter fra hver planet

16. Har skolens elever dannet elevråd eller varetager eleverne på anden demokratisk måde deres fælles interesser vedrørende skolen?

Ja

16.1 Uddybning

Skolen har et velfungerende elevråd med 2 repræsentanter fra hvert klassetrin. Der er udarbejdet klare vedtægter som grundlag for rådets arbejde. Formand og næstformand vælges fra mellemtrin og udskoling. Der holdes møde i gang om måneden, hvor en forælder deltager.

18. Donationer

Har skolen i det foregående regnskabsår modtaget en eller flere donationer som tilsammen overstiger 20.000 kr. eksklusive moms fra samme donator?

Nej

19. Tilsynets sammenfatning

At lære Ærø Friskole at kende har været en fornøjelse. Lige fra mit første møde med ledelsen til mødet med lærerne, eleverne og den daglige undervisning, har jeg haft en fornemmelse af, at pionerånden endnu er til stede. Der brændes for sagen omkring at etablere et skoletilbud, der tager højde for de værdier, der er skolens: fællesskab, tryghed, trivsel, læring, og livsmål.

Af disse mine første besøg fornemmer jeg, at disse værdier ligger som en grundtone i såvel undervisningen som i tilgangen til eleverne og samarbejdet i medarbejdergruppen.

Jeg oplever en dygtig og engageret medarbejdergruppe, der seriøst påtager sig opgaven som undervisere og rollemodeller og samtidig er åbne over for at se på eget virke og lære af hinanden. En usynlig rød tråd går op gennem Planeterne. Måden at skabe ro på, læringssynet og den respektfulde måde, der tales til eleverne på, binder skolen sammen, uden at det virker dogmatisk.

I lærernes samtaler udveksles der gode ideer til klasserumsledelse og undervisningsforløb, og min oplevelse er,, at ideerne afprøves og vokser, hvis de fungerer.

Der er en behagelig atmosfære på skolen. Der tales roligt og respektfuldt til eleverne, og der gøres en stor indsats for at den enkelte elev føler sig set og bliver taget vare på. Den daglige fællesspisning medvirker til at skabe en hjemlig atmosfære, nærmest som en lille dagefterskole. Af min samtale med de travle medarbejdere, der står for den daglige bespisning fremgår det, at elevernes medvirken i køkkenet er altafgørende for, at projektet kan lykkes. Samtidig er der megen læring at hente omkring kost og sundhed og også, hvad angår det at arbejde sammen. Spisesituationen understøtter desuden det sociale samvær på tværs af klasser.. Store hjælper små.

Som forældrevalgt tilsynsførende har jeg en bunden opgave idet jeg skal

- vurdere elevernes standpunkt i dansk, regning/matematik og engelsk , samt historie, hvis skolen ikke fører til afgangsprøve i faget.
- vurdere, om skolens samlede undervisning ud fra en helhedsvurdering står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen
- * vurdere om skolen overholder kravet om at forberede eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre, samt udvikle og styrke elevernes demokratiske dannelse og deres kendskab til grundlæggende friheds_og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene.
- * vurdere , om undervisningssproget er dansk
- * registrere donationer der tilsammen overstiger 20.000kr.

Skønt jeg kun fik 3 besøgsdage grundet Coronakrisen, nåede jeg dog at overvære undervisning i de 3 obligatoriske tilsynsfag. Her oplevede jeg en varieret undervisning på et solidt fagligt niveau , hvor der blev taget højde for den enkelte elevs faglige, sociale og personlige udvikling. Eleverne var tilpas udfordrede , og profiterede af de differentierede undervisningsforløb. Det er min klare fornemmelse , at elevernes standpunkt sagtens kan stå mål med, hvad der forventes i folkeskolen, hvilket også bestyrkes af det fine gennemsnit ved afgangsprøven. Her ligger alle resultater på niveau i forhold til, hvad der forventes for elever med samme socioøkonomiske baggrund.

Hvad skolens samlede undervisning angår , var jeg spændt på at se, hvorledes en lille skole med parvis samlæste klasser fra 0.-9 løste opgaven . Med beskrivelserne af de enkelte planets faglige mål og elevernes pædagogiske, sociale og personlige udvikling skabes der et fundament, der danner et godt grundlag for lærernes tilrettelæggelse af undervisningen, og jeg glæder jeg mig til at se de nye 2-årige læseplaner , der er under udarbejdelse.

Fagplanen er den gængse, dog optræder der spændende fag som yoga, meditation , massage og drama, som er medvirkende til at give skolen en særlig profil. Mål og fagbeskrivelser er undervejs.

Det er tydeligt at skolens ønske om enkle regler og faste rutiner er med til at skabe et godt undervisningsmiljø for eleverne. De virker trygge og tillidsfulde, og der gives plads til , at de tør udtale sig ,men der stilles også krav. Vigtige elementer i forberedelsen til, at de skal fungere i et samfund med frihed og folkestyre.Elevrådet er veldefineret, og der støttes op fra voksenside. Også i undervisningen er elevernes medindflydelse i fokus. Der spørges ind, der udfordres, men der er også en respektfuld tilgang ,som er en forudsætning for den demokratiske dannelse. Skolen formulerer bevidst ønske om ligelig repræsentation af drenge og piger i elevrådet, således at der også er synligt fokus på ligestilling mellem kønnene. I øvrigt fungerer drenge og piger sammen i et mangfoldigt, naturligt fællesskab.

Undervisningssproget er dansk , og der er ikke registreret donationer.

Samlet set har det været meget spændende og positivt at stifte bekendtskab med Ærø Friskole. Her går faglighed, kreativitet og livsglæde hånd i hånd, og her er vilje til at skabe et undervisningstilbud, hvor der både er plads til fornyelse og traditioner. Altså en skole der til fulde lever op til det , der forventes i folkeskolen, og jeg

glæder mig til besøgene i det nye skoleår .